

Kortlægning af kemiske stoffer i forbrugerprodukter

Kortlægning nr. 10 – 2002

Undersøgelse af kemiske stoffer i "gør det selv" kosmetik

Lene Kristensen, Lis Jørgensen, Erik Lindgren og Peter
Waksman, Altos a/s

Indhold

FORORD	5
SAMMENFATNING	7
1 MARKEDET	11
2 LOVGIVNING	13
3 METODE TIL RECEPTUDVÆLGELSE	15
3.1 PRODUKTTYPER	15
3.1.1 Recepter nr. 1 - 30	15
4 FREMSTILLINGEN	18
5 RECEPTGENNEMGANG	20
5.1 FORORD TIL RECEPTER 1-30	20
6 DISKUSSION	54
7 LITTERATURLISTE	56
8 SKEMA OVER RÅVARER DER INDGÅR I RECEPTERNE 1 TIL 30.	59

Forord

For at belyse befolkningens udsættelse og risiko i forbindelse med kemiske stoffer i forbrugerprodukter, udføres en kortlægning af kemiske stoffer i "gør det selv" kosmetik.

Udvalgte recepter undersøges. Det efterprøves i praksis hvordan fremstillingen foregår og hvilke farer den evt. frembyder, herunder eksponering for kemiske stoffer.

Råvarer til "gør det selv" kosmetik er kemiske stoffer eller produkter og skal klassificeres og mærkes efter Miljøstyrelsens klassificeringsbekendtgørelse /9/. Sælges råvarerne som et færdigt kit til fremstilling af kosmetik, er kittet omfattet af kosmetikbekendtgørelsen /8/. Råvarer solgt enkeltvis er derimod ikke omfattet af kosmetikbekendtgørelsen /8/.

"Gør det selv" kosmetik er defineret som kosmetiske produkter der fremstilles af private og som ikke bevidst markedsføres, samt stoffer, som anvendes i disse produkter.

Råvarer der anvendes til "gør det selv" kosmetik er meget forskellige. De fleste må anvendes ifølge kosmetikbekendtgørelsen /8/, nogle med restriktioner i kosmetiske produkter, men der kan være visse råvarer på markedet, som ikke må benyttes i færdiglavet kosmetik. Anbefaling af planter og urter i recepter til "gør det selv" kosmetik er meget benyttet på trods af muligheden for at disse kan være sundhedsmæssigt problematiske. Kosmetikbøger til "gør det selv" kosmetik anpriser i nogle tilfælde råvarer og planter, som kan fremkalde overfølsomhed.

Der blev udvalgt 30 recepter til nærmere gennemgang. Det blev tilstræbt at dække forskellige fremstillingsmetoder og produkttyper med de udvalgte recepter.

Undersøgelsen er blevet sat i værk ved en grundig landsdækkende undersøgelse af markedet i detailbutikker, helsekostforretninger, salg via telefon, homeparties samt salg via Internettet. Internettet frembyder mange indkøbsmuligheder, også fra udlandet. Det ligger dog uden for projektets rammer at afdække det udenlandske marked.

Forhandlere af råvarer og opskrifter til "gør det selv" kosmetik har haft rapporten til gennemlæsning og kommentering.

Forhandlerne vil i fremtiden gøre mere ud af mærkningen af råvarerne og oplyse mere om den mulige risiko under fremstilling af "gør det selv" kosmetik. De opskrifter der er gennemgået i rapporten er tilfældigt udvalgt. Nogle af opskrifterne er af ældre dato, og der er i de forløbne år sket meget i udviklingen af de nye opskrifter. De gamle findes dog stadig på markedet. Derfor kan det ofte være en god ide at kontakte forhandlere for at høre om der findes nyere opskrifter eller yderligere viden om råvarer og håndtering, hvis man ønsker at fremstille "gør det selv" kosmetikken i hjemmet.
København, december 2001.

Sammenfatning

For at belyse befolkningens udsættelse og risiko i forbindelse med kemiske stoffer i forbrugerprodukter, udførtes en kortlægning af kemiske stoffer i "gør det selv" kosmetik.

Udvalgte recepter undersøgte. Det blev efterprøvet i praksis hvordan fremstillingen foregår og hvilke farer den evt. frembyder, herunder eksponering for kemiske stoffer.

"Gør det selv" kosmetik er defineret som kosmetiske produkter der fremstilles af private og som ikke bevidst markedsføres, samt stoffer, som anvendes i disse produkter.

Råvarer til "gør det selv" kosmetik er kemiske stoffer eller produkter og skal klassificeres og mærkes efter Miljøstyrelsens klassificeringsbekendtgørelse /9/. Sælges råvarerne som et færdigt kit til fremstilling af kosmetik er kittet omfattet af kosmetikbekendtgørelsen /8/. Råvarer solgt enkeltvis er derimod ikke omfattet af kosmetikbekendtgørelsen /8/.

For at have en "målestok" er kosmetikbekendtgørelsens begrænsninger dog benyttet for alle råvarer til "gør det selv" kosmetik, for at se om recepterne indeholder sådanne advarsler.

Råvarer der anvendes til "gør det selv" kosmetik er meget forskellige. De fleste må anvendes ifølge kosmetikbekendtgørelsen /8/, nogle med restriktioner i kosmetiske produkter, men der kan være visse stoffer på markedet, som ikke må benyttes i færdiglavet kosmetik. anbefaling af planter og urter i recepter til "gør det selv" kosmetik er meget benyttet på trods af muligheden for at disse kan være sundhedsmæssigt problematiske. Kosmetikbøger til "gør det selv" kosmetik anpriser i nogle tilfælde råvarer og planter, som kan fremkalde overfølsomhed.

Begrænsninger for stoffer i kosmetiske produkter er beskrevet i kosmetikbekendtgørelsens bilag 2, 3, 4, 5 og 6.

Bilag 2 er en liste over stoffer, som ikke må indgå i kosmetiske produkter.

Bilag 3 er en liste over stoffer, som må anvendes i kosmetiske produkter i overensstemmelse med de i bilaget fastsatte begrænsninger og betingelser.

Bilag 4 er en liste over farvestoffer, som må forekomme i kosmetiske produkter, med evt. begrænsninger.

Bilag 5 er en liste over tilladte konserveringsmidler i kosmetiske produkter, med evt. begrænsninger.

Bilag 6 er en liste over tilladte UV-filtre i kosmetiske produkter, med evt. begrænsninger.

Bilag 4, 5 og 6 er positivlister.

Råvarer til "gør det selv" kosmetik forhandles typisk i specialbutikker og via Internettet. Markedet i Danmark er præget af et meget begrænset antal forhandlere. De fleste råvarer sælges kun af én forhandler, som både sælger direkte til telefon- eller internetkunder og til butikker, som vælger at føre deres råvarer (især helsekostforretninger og enkelte legetøjsbutikker).

Der blev udvalgt 30 recepter til nærmere gennemgang. Det blev tilstræbt at dække forskellige fremstillingsmetoder og produkttyper med de udvalgte recepter.

Recepterne er blevet indhentet fra forskellige kilder, såsom biblioteksbøger, Internettet og ved råvareindkøb.

Nedenfor følger råvaretyper, som kan være problematiske og har dannet grundlag for udvælgelsen af recepter;

- Stoffer som ikke er optaget på INCI listen.
- Stoffer med anvendelsesbegrænsninger i kosmetikbekendtgørelsens bilag 3 /8/ (forbrugerne er ikke nødvendigvis bekendte med begrænsningerne, eller følger dem måske ikke).
- Konserveringsmidler, svarende til kosmetikbekendtgørelsens bilag 5 /8/ (kan fremkalde overfølsomhed og håndteres i meget større koncentration under fremstillingen end ved brug af færdig kosmetik).
- UV-filtre, svarende til kosmetikbekendtgørelsens bilag 6 /8/.

Andre kriterier for udvælgelse var;

- Besværlig eller risikofyldt fremstillingsprocedure.
- Produkttype, som er karakteristisk for "gør det selv" kosmetik.

Talkum, natriumhydroxid og boraks er optaget i kosmetikbekendtgørelsens bilag 3, der fastsætter indholdsgrænser for råvarer i kosmetiske produkter. Parabener og natriumbenzoat er optaget i bilag 5 (indholdsgrænser for konserveringsmidler) og PABA i bilag 6 (indholdsgrænser for UV-filtre).

Kaktusolie og urten (liljekonval) er ikke optaget på INCI listen. For anvendelse i "gør det selv" kosmetik har det ikke nogen praktisk betydning, da det ikke bevidst markedsføres (for indholdsstoffer i markedsførte kosmetiske produkter skal der søges om et INCI-navn). Dog skal duftolier, der anvendes som parfumer i kosmetiske produkter som kaktusolien her, kun opgives med INCI navnet "parfume" i ingredienslisten sammen med de øvrige INCI navne.

Boraks er af leverandører selv vurderet som reproduktionsskadelig og bliver mærket T (giftig) og kan ikke lovligt købes af private uden en politipåtegnet giftrekvirition, som i praksis normalt ikke udstedes til private. Det er først indenfor de sidste 1-2 år, at boraks mærkes som giftig, hvorfor det skønnes, at boraks endnu findes umærket i visse helsekostforretninger, enkelte materialhandler og i en del private husholdninger.

Kønrøg er optaget under navnet carbon black på Arbejdstilsynets kræftbekendtgørelse /13/. Carbon black og støvformige materialer med indhold af respirabelt carbon black $\geq 0,1\%$ er omfattet af kræftbekendtgørelsen /13/.

Kræftbekendtgørelsen /13/ omfatter både erhvervsmæssig som privat brug af kønrøg (carbon black), mens leverandørskriftskravet udelukkende kræves ved erhvervsmæssigt arbejde. Denne problematik er ikke berørt i recepten. I øvrigt er carbon black generelt tilladt som farvestof i kosmetiske produkter.

Parabener og natriumbenzoat kan fremkalde overfølsomhed /14/.

Nogle æteriske olier kan også fremkalde overfølsomhed /15/.

Under fremstillingsprocessen eksponeres man for disse råvarer i koncentreret form. Råvarerne anvises i opskrifterne uden nogen form for advarsel omkring sundhedsfaren.

Fremstillingsprocesser kunne indeholde fysiske farer i form af skoldning, forbrænding og ætsning. Ingen af opskrifterne anbefalede brug af personlige værnemidler i form af handsker eller tætsluttende briller/ansigtsskærm. To opskrifter (recept 29 og 30) indeholdt råvaren natriumhydroxid, som havde en fareetiket (C;R35), der påbyder brug af personlige værnemidler. En enkelt opskrift (recept 30) angiver førstehjælp ved hudkontakt, men ikke ved kontakt med øjnene. Natriumhydroxid kan medføre blindhed ved berøring med øjnene.

Opskrifterne er af meget svingende kvalitet. De varierer fra gode og overskuelige til mangelfulde, herunder manglende: råvarerliste, beskrivelse af råvarer eller advarsler mod evt. risici. I enkelte tilfælde findes ingen vejledning til fremstilling af produktet. Det har indflydelse på sikkerheden omkring fremstillingen, hvis man nemmere kan overskue fremstillingsprocessen. I en god opskrift er det muligt at minimere de fysiske farer, fordi de fysiske farer kan identificeres og forebygges.

Der benyttes ofte termer som: "ugiftige", "naturlige", "uden naturfremmede, syntetiske duftstoffer" og "99-100% biologisk nedbrydelig". Sådanne anprisninger kan være en lovovertrædelse, jf. klassificeringsbekendtgørelsens §41 (vildledningsparagrafen) /9/. Som nævnt gælder klassificeringsbekendtgørelsens regler på råvarer benyttet til "gør det selv" kosmetik. Et færdigt kit derimod er omfattet af kosmetikbekendtgørelsen og dermed ikke omfattet af klassificeringsbekendtgørelsens § 41. Der er andre regler angående vildledende udsagn i kosmetikbekendtgørelsen. Der kan muligvis også være tale om overtrædelser af lægemiddelstyrelsens regler med udsagn som: "kan virke mod nogen former for acne og eksem".

Ifølge markedsanalysen er halvdelen af forbrugerne børn og unge i uddannelses- eller fritidsinstitutioner. Børn og unge er særligt følsomme og eksponeres mere end voksne under fremstillingen, bl.a. fordi de ikke besidder samme erfaring som voksne. Muligheden for eksponering samt skoldning og forbrænding må derfor formodes at være væsentlig større for børn og unge, selvom de normalt vil være under opsyn af en voksen.

Der er således især afdækket et behov for information rettet mod brugere af "gør det selv" kosmetik, herunder uddannelses- og fritidsinstitutioner, om de risici der kan være forbundet med fremstillingen.

1 Markedet

Råvarer til “gør det selv” kosmetik forhandles typisk i specialbutikker og via Internettet. Markedet i Danmark er præget af et meget begrænset antal forhandlere. De fleste råvarer sælges kun af én forhandler, som både sælger direkte til telefon- eller internetkunder og til butikker, som vælger at føre deres råvarer (især helsekostforretninger og enkelte legetøjsbutikker).

Forhandleren har angivet, at denne har omkring 15.000 kunder årligt, heraf 7.000-8.000 skoler og børneinstitutioner. De resterende fordeler sig på selvstændige erhvervsdrivende og private kunder til hobbybrug. Forhandleren oplyste endvidere, at der for få år tilbage havde været andre konkurrenter. I dag er de alene tilbage på det danske marked /11/.

Tidligere kunne en del af råvarerne købes på apotekerne, men i dag opkræver grossisterne store gebyrer for at levere små mængder råvarer, så udsalgsprisen ikke er konkurrencedygtig mere. Materialisterne har dog et meget begrænset udvalg og kunden kan være heldig at finde nogle af råvarerne her. Det begrænsede marked gør det muligt let at overskue forhandlerne og de råvarer, som forbrugerne køber.

Der er to råvarekilder til “gør det selv” kosmetik, som er vanskelige at kontrollere.

Den ene er råvarerne fra det store udenlandske marked, som er let tilgængeligt via Internettet. Dette marked benytter sig ikke nødvendigvis af EU’s mærkningsregler for stoffer og produkter, og råvarerne er sandsynligvis ikke forsynet med dansksprogede fareetiketter.

Det ligger som omtalt uden for projektets rammer at afdække det udenlandske råvaremarked.

Den anden vanskeligt kontrollerbare råvarekilde til “gør det selv” kosmetik er planter og urter. Naturkosmetikbøger giver plante- og urteopskrifter på bl.a. olier, cremer og shampooer. Forbrugeren bliver guidet i at finde den rigtige plante og heraf fremstille kosmetik. Nogle af urterne er dog sundhedsmæssigt problematiske og uforsigtig omgang og fremstilling af kosmetik kan udgøre en alvorlig sundhedsrisiko.

Producenter og bøger, lovpriser de naturlige ingredienser, som man bruger i “gør det selv” kosmetik. Disse anbefaler ofte råvarer, som kan fremkalde overfølsomhed, ofte uden at bemærke eller advare herom. Selvom en råvare har en naturlig oprindelse, er den ikke nødvendigvis uproblematisk.

2 Lovgivning

Ved kosmetiske produkter forstås i kosmetikbekendtgørelsen /8/ ethvert stof eller præparat, der er bestemt til at komme i kontakt med forskellige dele af det menneskelige legemes overflade (hud, hovedhår og anden hårvækst, negle, læber og ydre kønsorganer) eller med tænderne og mundens slimhinder. Kosmetikbekendtgørelsen omfatter kosmetiske produkter, der markedsføres, samt stoffer, som anvendes i disse produkter.

Med udgangspunkt i ovennævnte definition, har nærværende projekt defineret "gør det selv" kosmetik som kosmetiske produkter som fremstilles af private og som ikke bevidst markedsføres, samt stoffer, som anvendes i disse produkter.

Kosmetikbekendtgørelsens /8/ bestemmelser er ikke gældende for råvarer til "gør det selv" kosmetik, medmindre råvarerne sælges som et færdigt kit til kosmetikfremstilling.

For at have en "målestok" er kosmetikbekendtgørelsens begrænsninger dog benyttet for alle råvarer til "gør det selv" kosmetik, for at se om recepterne indeholder sådanne advarsler.

Begrænsninger for stoffer i kosmetiske produkter er beskrevet i kosmetikbekendtgørelsens bilag 2, 3, 4, 5 og 6.

Bilag 2 er en liste over stoffer, som ikke må indgå i kosmetiske produkter.

Bilag 3 er en liste over stoffer, som må anvendes i kosmetiske produkter i overensstemmelse med de i bilaget fastsatte begrænsninger og betingelser.

Bilag 4 er en liste over farvestoffer, som må forekomme i kosmetiske produkter, med evt. begrænsninger.

Bilag 5 er en liste over tilladte konserveringsmidler i kosmetiske produkter, med evt. begrænsninger.

Bilag 6 er en liste over tilladte UV-filtre i kosmetiske produkter, med evt. begrænsninger.

Bilag 4, 5 og 6 er positivlister.

Råvarer til "gør det selv" kosmetik er kemiske stoffer eller produkter og skal klassificeres og mærkes efter Miljøstyrelsens klassificeringsbekendtgørelse /9/. Sælges råvarerne som et færdigt kit til fremstilling af kosmetik er kittet omfattet af kosmetikbekendtgørelsen /8/. Råvarer solgt enkeltvis er derimod ikke omfattet af kosmetikbekendtgørelsen /8/.

Den fælles nomenklatur for kosmetiske ingredienser som er benyttet fremgår af "Fortegnelsen over kosmetiske ingredienser", INCI (International Nomenclature of Cosmetic Ingredients).

"Fortegnelsen over kosmetiske ingredienser" er opdelt i to dele: Den, der vedrører de parfumerende og aromatiske råstoffer, og den, der vedrører de øvrige stoffer. Listen er kun vejledende og udgør ikke en fortegnelse over tilladte ingredienser i kosmetiske produkter.

3 Metode til receptudvælgelse

For at belyse befolkningens udsættelse og risiko i forbindelse med fremstilling og brug af "gør det selv" kosmetik, blev der udvalgt 30 recepter til nærmere gennemgang. Det blev tilstræbt at dække forskellige fremstillingsmetoder og produkttyper med de udvalgte recepter.

Recepterne er blevet indhentet fra forskellige kilder, såsom biblioteksbøger, Internettet og ved råvareindkøb. Alle recepter er blevet registreret med navn, produkttype, dato for modtagelse og kilde/oprindelse (se nedenfor).

Alle benyttede råvarer er blevet registreret med handelsnavn, INCI-navn, dato, stregkode-nr., batch-nr., CAS-nr., evt. faremærkning og beskrivelse (bilag 1).

Nedenfor følger råvaretyper, som kan være problematiske og har dannet grundlag for udvælgelsen af recepter;

- Stoffer som ikke er optaget på INCI.
- Stoffer med anvendelsesbegrænsninger i kosmetikbekendtgørelsens bilag 3 /8/ (forbrugerne er ikke nødvendigvis bekendte med begrænsningerne, eller følger dem måske ikke).
- Konserveringsmidler, svarende til kosmetikbekendtgørelsens bilag 5 /8/ (fremkalder ofte overfølsomhed og håndteres i meget større koncentration under fremstillingen end ved brug af færdig kosmetik).
- UV-filtre, svarende til kosmetikbekendtgørelsens bilag 6 /8/.

Andre kriterier for udvælgelse har været;

- Besværlig eller risikofyldt fremstillingsprocedure.
- Produkttype, som er karakteristisk for "gør det selv" kosmetik.

3.1 Produkttyper

Recepterne blev inddelt i 13 produkttyper afhængig af typen af kosmetik. Følgende

recepter: 1, 6, 12, 17, 20, 28 og 30 blev fremstillet. Ud fra disse var det muligt at foretage en analyse vha. analogislutninger for de ikke fremstillede recepter. Recept 1, 6, 12 og 17 blev indkøbt som færdige kit, hvorimod råvarerne til 20, 28 og 30 blev indkøbt efter recepternes anvisninger.

3.1.1 Recepter nr. 1 - 30

	Creme (vand i olie)	Dato for indkøb	Litt.kilde
Recept nr. 1	Rosen - lanolincreme	20.10.01	/10/
Recept nr. 2	Abrikoscreme	29.10.01	/1/
Recept nr. 3	Sollotion med kakao	29.10.01	/1/
Recept nr. 4	Hyldeblomstcreme	17.10.01	/5/
Recept nr. 5	Solbeskyttelse	17.10.01	/3/

	Creme (olie i vand)		
Recept nr. 6	Kaktusfugtighedscremé	20.10.01	
Recept nr. 7	Body lotion	17.10.01	/5/
Recept nr. 8	Body lotion med fugtighedsbinder	31.10.01	/6/
	Gelé		
Recept nr. 9	Rosmaringelé	17.10.01	/4/
	Parfume/Aroma		
Recept nr. 10	Fantasia	17.10.01	/4/
Recept nr. 11	Liljekonvalessens	17.10.01	/4/
	Salver (uden vand)		
Recept nr. 12	Læbepomade	20.10.01	/10/
Recept nr. 13	Solcreme Hawaii	17.10.01	/4/
Recept nr. 14	Salve	31.10.01	/6/
	Skintonic		
Recept nr. 15	Skintonic	17.10.01	/3/
Recept nr. 16	Orangetonic	17.10.01	/4/
	Shampoo		
Recept nr. 17	Æbleblomstshampoo	20.10.01	/10/
Recept nr. 18	Silkeshampoo	17.10.01	/5/
Recept nr. 19	Saponinshampoo	17.10.01	/4/
	Tandpasta		
Recept nr. 20	Tandpasta	06.11.01	/10/
Recept nr. 21	Tandpulver til rygere	17.10.01	/4/
	Hårskyllemiddel		
Recept nr. 22	Lyst hår	17.10.01	/4/
	Deodorant		
Recept nr. 23	Roll-on	17.10.01	/5/
	Badesalt/olie		
Recept nr. 24	Appelsinblomstvand m. boraks	29.10.01	/1/
Recept nr. 25	Badeolie	17.10.01	/4/
	Sminker		
Recept nr. 26	Mascara	17.10.01	/4/
Recept nr. 27	Øjenskyggefårve, blågrå	17.10.01	/4/
	Sæbe		
Recept nr. 28	Sæbemasse	01.11.01	/10/

/
1
0
/

Receipt nr. 29 Billig og nem håndsæbe 31.10.01

/
6
/

Receipt nr. 30 med oksetælle Brun sæbe 21.11.01 /4/

4 Fremstillingen

Til fremstilling blev der udvalgt recepter fra følgende produkttyper: Creme (vand i olie), creme (olie i vand), salver (uden vand), shampoo, tandpasta og sæbe. Andre recepter kunne herefter sammenlignes og en analogislutning kunne drages på baggrund af de fremstillede recepter, forhandlerens materiale og råvarernes egenskaber.

Fremstillingen foregik efter en rekvireret opskrift som blev fulgt meget nøje mht. udstyr, råvarer og fremgangsmåde. Også fremstillingsstedet blev simuleret så godt som muligt, idet der blev taget udgangspunkt i, at forbrugerne benytter et privat køkken og ikke et moderne laboratorium, som er fuldt udstyret med stinkskab, personlige værnemidler og tekniske arbejdsredskaber.

En person varetog fremstillingen, mens to observerede og noterede eventuelle gener og andre relevante observationer.

5 Receptgennemgang

5.1 Forord til recepter 1-30

Gennemgangen af de 30 recepter indeholder følgende punkter:

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Her vurderes, hvor let opskriften læses, forstås og overskues. Der ses også på supplerende oplysninger omkring de benyttede råvarer og anvendeligheden af opskriften til fremstillingen, herunder de risici der ligger i at fremstille det kosmetiske produkt.

Termen opskrift skal forstås bredt i gennemgangen (dækker fra hvordan man teknisk fremstiller "gør det selv" kosmetik til evt. sikkerhedsmæssige råd).

Emballage

Her vurderes om emballagen af de indkøbte råvarer er hensigtsmæssig og begrænser risikoen for kontakt eller anden sundhedsfare inden fremstillingen påbegyndes.

Vurderingen er kun gjort for indkøbte råvarer til de fremstillede recepter.

Vurderingen kan ikke laves for ikke-fremstillede recepter.

Råvaremærkning

Her vurderes om råvaren er mærket hensigtsmæssig for brugeren. Kan man finde relevante oplysninger for råvaren og hvilke informationer mangler ?

Vurderingen er kun foretaget for indkøbte råvarer til de fremstillede recepter.

Afsnittet er derfor udeladt, når der er foretaget analogislutninger.

Iagttagelser under fremstillingen

Her vurderes de risici som opstår under fremstillingen af produktet. Mange iagttagelser er analogislutninger, som er fundet ved at analysere opskriften og sammenligne den med en fremstillet recept.

Risici ved eksponering for råvarer

Her vurderes hvorvidt kontakt med råvarer har en sundhedsfarlig effekt og om kontakt finder sted under fremstillingen. Hvis dette er tilfældet beskrives effekten.

Det nævnes om opskriften eller leverandøren af råvaren frivilligt har gjort opmærksom på sikkerhedsforeskrifter for anvendelsen, jf.

kosmetikbekendtgørelsens §20 /8/. Sælges råvarene som et færdigt kit til kosmetikfremstilling, skal evt. sådanne sikkerhedsforskrifter for anvendelsen påføres.

Det færdige produkt

Her vurderes om opskriften har anbefalinger for det færdige produkt. Fokus er især på holdbarhed, som der kan være krav om, jf.

kosmetikbekendtgørelsen (§19)/8/. Kosmetiske produkter skal være mærket med holdbarhedsdato for produkter, hvis holdbarhed er mindre end 30 måneder. Der er også fokus på, om der er angivet en vejledning til opbevaring af det færdige kosmetiske produkt.

Diskussion

Her sammenfattes de væsentligste oplysninger fra ovennævnte punkter og en samlet vurdering af recepten foretages.

De med (*) mærkede råvarer indgår i kosmetikbekendtgørelsens bilag 3, 5 eller 6 for tilladte stoffer med begrænsninger i kosmetiske produkter /8/. Recepterne 1-30 er gennemgået for sådanne stoffer og de er listet nedenfor med deres råvarenavn, (deres betegnelse på listen over stoffer med begrænsninger) samt deres begrænsninger:

Boraks (boric acid, tetraborater): 18% (beregnet som borsyre, w/w). Må ikke anvendes i produkter til børn under 3 år.

Leverandører har selv vurderet stoffet til at være reproduktionsskadelig, Rep2;R60
Rep3;R63.

Natriumbenzoat (benzoic acid): 0,5% (syre).

Paraben:

Methylparaben/propylparaben (4-hydroxybenzoic acid): 0,4% (syre) for en ester og 0,8% (syre) af en esterblanding.

Phenoxyethanol (Phenoxyethanol): 1,0%

Leverandøren oplyser på emballagen for paraben, at "anvend 0,5% i alle vandholdige produkter". Koncentrationen i råvaren kendes dog ikke, hvorved det ikke er muligt at beregne koncentrationen i det færdige produkt.

4-aminobenzoesyre (PABA): 5%

Talkum (Talc): I midler i pulverform til børn under 3 år må det ikke komme i kontakt med barnets næse eller mund.

Natriumhydroxid (sodium hydroxide): Anden brug som pH-regulator: Må kun benyttes til at regulere pH til maksimum 11.

De med (#) mærkede stoffer er konstateret sundhedsfarlige, men er ikke omfattet af begrænsningerne i kosmetikbekendtgørelsen/8/. De relevante stoffer er:

Æteriske olier: Er kommenteret under den generelle antagelse, at nogle kan forårsage overfølsomhed ved både hudkontakt og indånding.

Lanolin: Er i recepterne angivet som allergifremkaldende.

Vildledende angivelser jf. §41 i klassificeringsbekendtgørelsen /9/, optræder ofte i recepterne. Her anpriser både "gør det selv" kosmetik og de benyttede råvarer med ord som "ugiftige", "naturlige" eller "ufarlige".

Recept nr. 1

Rosen - lanolincrem 

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Let l selig og detaljeret.

Overskuelig med gode overskriftsinddelinger.

Relevante oplysninger omkring de fleste af de benyttede råvarer.

Emballage

Dråbekraven på parablenflasken bevirker at væske doseres dråbevis.

Råvaremærkning

Tydelig mærkning med INCI-navn, batch.nr., mængde og kort beskrivelse af råvaren.

Ingen koncentrationsangivelse af parabener på emballagen.

Iagttagelser under fremstillingen

Under omrøringen sprøjter det og en høj gryde anbefales.

Lanolin er svært at få ud af sin pakning, fordi den er tyk og klistret.

Rosen duftolien kommer på fingrene, når det lille glasrør åbnes.

Risici ved eksponering for råvarer

Lanolin kan fremkalde overfølsomhed, hvilket fremgår af opskriften.

Parabener og rosen duftolien kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Holdbarheden af produktet er angivet i opskriften.

Der er mulighed for at købe beholdere til opbevaring af det færdige produkt samt etiketter til mærkning af det færdige produkt.

Diskussion

En god og overskuelig opskrift, som g r det let at fremstille produktet.

Emballagerne er gode og tydeligt mærkede, men mangler en koncentrationsangivelse for konserveringsmidlet, paraben*.

Der er ikke forbundet store farer ved fremstillingsprocessen.

Lanolin#, parabener* og rosen duftolien# er mulige fremkaldere af overfølsomhed. Man eksponeres for råvarerne under fremstillingen.

Da der skal bruges 5 ml paraben* vil nogle kunne vælge at afmontere dr bekraven, hvilket øger muligheden for eksponering. Desuden kommer man i kontakt med rosen duftolien#, fordi man ikke kan undgå at få det på fingrene, når det lille glasrør åbnes.

Der benyttes termer som: "ugiftige", "naturlige...". Sådanne anprisninger kan være en lovovertrædelse, jf. klassificeringsbekendtgørelsens §41 (vildledningsparagrafen)/9/.

Recept 2

Abrikoscremé (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Praktisk illustration af de benyttede redskaber til fremstillingen.

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Usikker mængdeangivelse "en knivspids".

Usikker temperaturangivelse "lige under kogepunktet".

Uklarhed: Konserveringsmidlet benævnes med sit kemiske navn i recepten og blot som "konserveringsmiddel" i fremstillingsvejledningen.

Ukendt mængde glycerol i recepten - mangler på råvarelisten.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Under omrøringen sprøjter det og en høj gryde anbefales.

Skoldningsrisiko ved at piske med el-pisker i en varm blanding af olie og vand.

Risici ved eksponering for råvarer

Natriumbenzoat og abrikosolien kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen holdbarhedsangivelse, kun en anbefaling til opbevaring.

Diskussion

En uklar opskrift, som mangler information omkring risici under fremstillingen (skoldning og sprøjt) og risikoen for overfølsomhed overfor natriumbenzoat* og abrikosolien#.

Recept 3

Sollotion med kakaofedt (analogislutning)

Opkriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Usikker mængdeangivelse "en knivspids".

Udefinerbar temperaturangivelse "opvarm væsken".

Uklarhed: Konserveringsmidlet benævnes med sit kemiske navn i recepten og blot som "konserveringsmiddel" i fremstillingsvejledningen.

Ingen oplysninger omkring brugen af sollotion; er den til før eller efter solbadning ?

Uklart, hvordan et korn fjernes fra en varm olieblanding.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Under omrøringen sprøjter det og en høj gryde anbefales.

Skoldningsrisiko ved at piske med el-pisker i en varm blanding af olie og vand.

Risici ved eksponering for råvarer

Natriumbenzoat og blomsterekstrakterne kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen holdbarhedsangivelse, kun en anbefaling til opbevaring.

Diskussion

En uklar opskrift, som mangler information omkring risici under fremstillingen (skoldning og sprøjt), risikoen for overfølsomhed overfor natriumbenzoat* og blomsterekstrakterne# samt effektiviteten af det færdige kosmetiske produkt, såfremt det er tiltænkt som beskyttelse mod solen.

Recept 4

Hyldeblomstcremé (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer, bl.a. M-F-fedt og V-E-fedt.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Usikker mængdeangivelse "en knivspids".

Ingen angivelse af olietype ("2 spsk olie").

Skrifttypen er vanskelig at læse.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Under omrøringen sprøjter det og en høj gryde anbefales.

Skoldningsrisiko ved at piske i en varm blanding af olie og vand.

Risici ved eksponering for råvarer

Natriumbenzoat og lanolin kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

En opskrift, som mangler information omkring risici under fremstillingen og risikoen for overfølsomhed ved kontakt med natriumbenzoat* og lanolin#.

Recept 5

Solbeskyttelse (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Svær at finde rundt i, fordi der er lavet en opdeling af creméfremstillingen og solbelyttelsesvæsken.

Vildledende anprisning af PABA.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Under omrøringen sprøjter det og en høj gryde anbefales.

Risici ved eksponering for råvarer

Vurderet ingen sundhedsfarlig effekt.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

PABA* er anprist som et "uskadeligt" solfilter. En sådan anprisning kan være en lovovertrædelse, jf. klassificeringsbekendtgørelsens §41 (vildledningsparagrafen) /9/. Desuden er PABA begrænset i kosmetikbekendtgørelsen til max. 5% /8/.

Recept 6

Kaktus - fugtighedscremé

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Let læselig og detaljeret.

Overskuelig med gode overskriftsinddelinger.

Relevante oplysninger omkring enkelte af de benyttede råvarer.

Emballage

Dråbekraven på parabenflasken bevirker at væske doseres dråbevis.

Råvaremærkning

Tydlig mærkning med INCI-navn, batch.nr., mængde og kort beskrivelse af råvaren.

Ingen koncentrationsangivelse af parabener på emballagen.

Iagttagelser under fremstillingen

Der kommer let luft til blandingen af vand- og fedtfasen, fordi vandfasen er større end fedtfasen, hvilket giver en inhomogen cremé som kan kontamineres med bakterier og snavs.

Under omrøringen sprøjter det og en høj gryde anbefales.

Kaktus duftolien kommer på fingrene, når det lille glasrør åbnes.

Skoldningsrisiko ved at piske i en varm blanding af olie og vand.

Der behøves to personer til fremstillingen, idet man ikke kan hælde fra gryden og piske samtidigt.

Risici ved eksponering for råvarer

Kaktus duftolien kan fremkalde overfølsomhed, hvilket fremgår af opskriften.

Parabener kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Holdbarheden af produktet er givet i opskriften.

Der er mulighed for at købe beholdere til opbevaring af det færdige produkt samt etiketter til mærkning af det færdige produkt.

Diskussion

En god og overskuelig opskrift, som gør det let at fremstille produktet.

Emballagerne er gode og tydeligt mærkede, men mangler en koncentrationsangivelse for konserveringsmidlet, paraben*.

Parabener* og kaktus duftolien# er mulige fremkaldere af overfølsomhed.

Man eksponeres for råvarerne under fremstillingen.

Da der skal bruges 5 ml paraben* vil nogle kunne vælge at afmontere dråbekraven, hvilket øger muligheden for eksponering. Desuden kommer man i kontakt med kaktus duftolien, fordi man ikke kan undgå at få det på fingrene, når det lille glasrør åbnes.

Der benyttes termer som: "uden naturfremmede, syntetiske duftstoffer" om råvaren kaktus duftolie. Sådanne anprisninger kan være en lovovertrædelse, jf. klassificeringsbekendtgørelsens §41 (vildledningsparagrafen) /9/.

Recept 7

Bodylotion (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Let læselig og detaljeret.

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer, bl.a. M-F-fedt og V-E-fedt.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Upræcis angivelse af råvarenavnet "stearin" (formodentlig en blanding af to fede syrer).

Usikker mængdeangivelse "en knivspids".

Skrifttypen er vanskelig at læse.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Der kommer let luft til blandingen af vand- og fedtfasen, fordi vandfasen er større end fedtfasen, hvilket giver en uhomogen cremé, som kan kontamineres med bakterier og snavs.

Under omrøringen sprøjter det og en høj gryde anbefales.

Der behøves to personer til fremstillingen, idet man ikke kan hælde fra gryden og piske samtidigt.

Risici ved eksponering for råvarer

Natriumbenzoat og æteriske olier kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

En overskuelig opskrift, som dog mangler information omkring risici ved fremstillingen og risikoen for overfølsomhed overfor natriumbenzoat* og æteriske olier#.

Recept 8

Bodylotion med fugtbinder (analogislutning)

Opkriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer, bl.a. M-F-fedt og V-E-fedt.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Der kommer let luft til blandingen af vand- og fedtfasen, fordi vandfasen er større end fedtfasen, hvilket giver en uhomogen cremé, som kan kontamineres med bakterier og snavs.

Under omrøringen sprøjter det og en høj gryde anbefales.

Der behøves to personer til fremstillingen, idet man ikke kan hælde fra gryden og piske samtidigt.

Risici ved eksponering for råvarer

Parabener og æteriske olier kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

Opskrift mangler information omkring risici ved fremstillingen og risikoen for overfølsomhed overfor parabener* og æteriske olier#.

Recept 9

Rosmaringelé (analogislutning)

Opkriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Uklart, hvilken alkoholtype der skal benyttes.

Udefinerbar temperaturangivelse "afkøle noget".

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Man kan skoldes af den varme masse, når blandingen bobler under opvarmningen.

Risici ved eksponering for råvarer

Æteriske olier kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

Opskriften mangler information omkring risikoen for overfølsomhed overfor æteriske olier#.

Recept 10

Fantasia (parfume/aroma) (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Meget simpel opskrift samt simpel fremstilling af det kosmetiske produkt.
Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.
Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Vurderet ingen risici under fremstillingen.

Risici ved eksponering for råvarer

De æteriske olier kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

Opskriften mangler information omkring risikoen for overfølsomhed overfor æteriske olier#.

Recept 11

Liljekonvalessens (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Dårlig illustration af en liljekonval, hvis man skal ud og finde den i naturen. Det nævnes at liljekonvaller er meget giftige, hvis man drikker eller spiser dem.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Vurderet ingen risici under fremstillingen.

Risici ved eksponering for råvarer

Liljekonvaller er meget giftige ved indtagelse.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

Liljekonvaller er meget giftige ved indtagelse, hvilket bør mærkes på det færdige produkt. Risikoen for at det kosmetiske produkt bliver indtaget af såvel små børn som voksne er til stede. Det bør derfor nævnes, at man skal mærke sin flaske indeholdende liljekonvalessens, så blandingen ikke bliver indtaget ved et uheld.

Recept 12

Læbepomade

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Let læselig og detaljeret.

Mangler at nævne udstyr, så produktet kan fremstilles ordentligt (termometer og ildfast målebæger/rustfri stål gryde).

Emballage

Ikke vurderet.

Råvaremærkning

Tydelig mærkning med INCI-navn, batch-nr., mængde og kort beskrivelse af råvaren.

Iagttagelser under fremstillingen

Sheasmøret er ikke pakket i en hensigtsmæssig emballage, idet Sheasmør klister til plasticposen og umuliggør fuldstændig tømning af pakningen.

Læbepomadehylstrenes udformning og farve gør det svært at skønne hvor meget masse som er blevet påfyldt. Dette giver et stort spild samt mulig forbrænding af fingre.

Denne håndtering kræver også et underlag, så bordplader eller andet ikke beskadiges ved fremstillingen.

Et syltetøjsglas på vandbad vil pga. opdriften kænre og kunne give anledning til skoldning.

Risici ved eksponering for råvarer

Vurderet ingen sundhedsfarlig effekt.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Der er mulighed for at købe beholdere til opbevaring af det færdige produkt samt etiketter til mærkning af det færdige produkt.

Diskussion

Læbepomade er vanskeligt at lave og under fremstillingsprocessen er der mange fare momenter (skoldning og forbrænding).

Som bruger skal man derfor læse den detaljerede opskriften meget grundigt igennem, både for at imødekomme faremomenterne, men også for at fremskaffe det nødvendige udstyr til fremstillingen.

Recept 13

Solcreme Hawaii (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Virkning 1 og 3 oplyser om brugen af solcremen, hvilket er nævnt andetsteds i bogen /4/.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

15 dråber er svært at afmåle, hvis flasken med bergamotolie ikke er forsynet med dråbekraver.

Risici ved eksponering for råvarer

De æteriske olier kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

Opskriften mangler information omkring risikoen for overfølsomhed overfor æteriske olier#. Bergamotolie# er desuden phototoksisk.

Recept 14

Salve (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Relevante oplysninger omkring enkelte af de mulige råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Usikker temperaturangivelse “næsten afkølet”.

Usikker mængdeangivelse “knivspids”.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Under omrøringen sprøjter det og en høj gryde anbefales.

Lanolin er svært at få ud af sin pakning, fordi det er tykt og klistret.

En knivspids er svært at afmåle.

Risici ved eksponering for råvarer

Lanolin, kamferolie og tea-tree olie kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

En relativ god opskrift, som dog mangler information omkring risikoen for overfølsomhed overfor lanolin#, kamferolie# og tea-tree olie#.

Opskriften nævner, at “der tilsættes forskellige virksomme stoffer”:

“15 dråber karotin, Pro A-vitamin til... eksem”.

“15 dråber azulen, betændelsehæmmende”.

“40 dråber tea-tree oil, virker også mod svamp”.

Det kan opfattes som en overtrædelse af lægemiddelstyrelsens lovgivning.

Recept 15

Skintonic (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Beskrivelse af råvarer, som kan benyttes.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Gode betragtninger omkring brugen af det færdige produkt.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Vurderet ingen risici under fremstillingen.

Risici ved eksponering for råvarer

Risikoen er ikke kendt, fordi man overlader det til brugeren af opskriften at vælge både en æterisk olie og en urtetinktur. Disse kan fremkalde overfølsomhed eller have andre sundhedsfarlige virkninger, som så ikke står nævnt i opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

Opskriften overlader det til brugeren at finde frem til de rigtige råvarer. Det er en farlig måde at lave en opskrift på. Det er selv op til brugeren at skaffe informationer omkring skadelige virkninger for råvarer, som skal indgå i det færdige kosmetiske produkt.

Recept 16

Orangetonic (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Udefinerbar mængdeangivelse "lidt kogende vand".

Mangler oplysning om hvilke arbejdsredskaber, som skal benyttes.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Mulig berøring af råvare, når man skal afmåle en strøgen teskefuld.

Skoldningsfare ved opvarmning af lille mængde kogende vand.

Risici ved eksponering for råvarer

Natriumbenzoat kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

En meget simpel opskrift, som mangler information omkring risikoen for overfølsomhed ved kontakt med natriumbenzoat*.

Recept 17

Æbleblomstshampoo

Opkriftens forståelighed og anvendelighed

Overskuelig med gode overskriftsinddelinger.

Relevante oplysninger omkring enkelte af de benyttede råvarer.

Uklarhed: Råvaren "Sulfat" benævnes både som sulfat og sulfatsæbe i fremstillingsvejledningen.

Emballage

Gode emballager, der mindsker risikoen for kontakt med råvarerne under fremstillingen.

Råvaremærkning

Tydelig mærkning med INCI-navn, batch-nr., mængde og kort beskrivelse af råvaren.

Betegnelsen Sulfat er ikke entydig. Producentens Sulfat dækker over stofferne mipa-laureth sulfate og cocamidopropyl betaine.

Iagttagelser under fremstillingen

Gryden skal være større end 3½ liter og skoldningen af arbejdsredskaberne giver en risiko for brugeren, mht. forbrænding af hud.

Skoldningsfare, når kogende vand skal gennem et kaffefilter. Når tragten fyldes med kogende vand, er der stor risiko for uheld, medmindre tragten placeres hensigtsmæssigt, så den ikke kan vælte.

Risici ved eksponering for råvarer

Æbleblomst olien# kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Der er mulighed for at købe beholdere til opbevaring af det færdige produkt samt etiketter til mærkning af det færdige produkt.

Diskussion

En meget god og detaljeret opskrift, som dog anpriser, at "æbleblomstolien ikke indeholder naturfremmede, syntetiske stoffer" og "99-100% biologisk nedbrydelig". Sådanne anprisninger kan være en lovovertrædelse, jf. klassificeringsbekendtgørelsens §41 (vildledningsparagrafen) /9/ idet der er tale om råvaren.

Opskriften mangler information omkring risikoen for overfølsomhed overfor æteriske olier#.

Recept 18

Silkeshampoo (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Uklarhed: Betegnelsen "Sulfat" er ikke entydig.

Skrifttypen er vanskelig at læse.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Vurderet ingen risici under fremstillingen.

Risici ved eksponering for råvarer

Vurderet ingen sundhedsfarlig effekt.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

En uklar opskrift.

Recept 19

Saponin-shampoo (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen fremstillingsvejledning.

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen råvareliste.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Vurderet ingen risici under fremstillingen.

Risici ved eksponering for råvarer

Vurderet ingen sundhedsfarlig effekt.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

Anprisende udsagn: "Alt, hvad der hedder noget med -sulfat i enden, er let at nedbryde i naturen".

Recept 20

Tandpasta

Opkriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen råvareliste.

Emballage

Gode emballager, der mindsker risikoen for kontakt med råvarerne under fremstillingen.

Råvaremærkning

Tydelig mærkning med INCI-navn, batch-nr., mængde og kort beskrivelse af råvaren.

Betegnelsen "Sulfat" er ikke entydig. Denne Sulfat dækker over stofferne mipa-laureth sulfate og cocamidopropyl betaine.

Iagttagelser under fremstillingen

Vurderet ingen risici under fremstillingen

Risici ved eksponering for råvarer

Pebermynteolien kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Der er mulighed for at købe beholdere til opbevaring af det færdige produkt samt etiketter til mærkning af det færdige produkt.

Diskussion

Opskriften mangler information omkring risikoen for overfølsomhed overfor pebermynteolien#.

Recept 21

Tandpulver til rygere (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen fremstillingsvejledning.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Advarsel om, at "det må ikke anvendes dagligt" uden at dette begrundes.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Vurderet ingen risici under fremstillingen.

Risici ved eksponering for råvarer

Nellike- og pebermynteolien kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

Opskriften mangler information omkring risikoen for overfølsomhed overfor nellike- og pebermynteolien#.

Pimpsten i tandpulveret sliber meget på dentinen (tandbenet) og bør ikke anvendes mere end nogle få gange årligt.

Recept 22

Lyst hår (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen råvareliste.

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Usikker temperaturangivelse “varmes lidt op”.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Vurderet ingen risici under fremstillingen.

Risici ved eksponering for råvarer

Vurderet ingen sundhedsfarlig effekt.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

Meget lidt beskrivende opskrift.

Recept 23

Roll-on deodorant (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Dårligt og forvirrende sprog med vekslen mellem "lille" og "mindre".

Skrifttype er vanskelig at læse.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Vurderet ingen risici under fremstillingen.

Risici ved eksponering for råvarer

Parabener og æteriske olier kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

Opskriften mangler information omkring risikoen for overfølsomhed overfor parabener* og æteriske olier#.

Recept 24

Appelsinblomstvand (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Usikker temperaturangivelse "varm vandet op".

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Skoldningsfare, når man pisker i meget varmt vand.

Risici ved eksponering for råvarer

Boraks er reproduktionsskadelig (Rep2;R60 Rep3;R63) ved selvvurdering. Appelsinblomstolie er mulig fremkalder af overfølsomhed.

Det færdige produkt

Ingen holdbarhedsangivelse, kun en anbefaling til opbevaring.

Diskussion

Boraks* mærkes T (giftig) af flere leverandører og kan ikke lovligt købes af private uden en politipåtegnet giftrekvisition, som i praksis normalt ikke udstedes til private købere.

Appelsinblomstolie# kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Recept 25

Badeolie (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Vurderet ingen risici under fremstillingen.

Risici ved eksponering for råvarer

Fyrrenåleolien kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

Opskriften mangler information omkring risikoen for overfølsomhed overfor fyrrenåleolien#.

Opskriften nævner, at “den kan virke mod nogle former for acne og eksem”. Det kan opfattes som en overtrædelse af lægemiddelstyrelsens lovgivning.

Recept 26

Mascara (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Svært læselig skrift.

Gammel betegnelse for råvarer, som brugeren ikke har kendskab til: "kønrøg".

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Vurderet ingen risici under fremstillingen.

Risici ved eksponering for råvarer

Vurderet ingen sundhedsfarlig effekt.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

Kønrøg er optaget under navnet carbon black på arbejdstilsynets kræftbekendtgørelse /13/.

Carbon black og støvformige materialer med indhold af respirabelt carbon black $\geq 0,1\%$ er omfattet af kræftbekendtgørelsen /13/. Fremstillingen af "Mascara" indebærer, at der skal håndteres 1 spsk kønrøg (carbon black).

Den del af arbejdet, hvor carbon black er støvformigt, er omfattet af kræftbekendtgørelsen /13/, hvad enten det udføres af pædagoger i uddannelses- og fritidsinstitutioner eller af børn og unge selv.

Kræftbekendtgørelsens /13/ almindelige bestemmelser er gældende. herunder, at støvende affald indeholdende 0,1% carbon black skal forsynes med arbejdstilsynets gule kræftadvarselstekst "Indeholder et stof, der er omfattet af dansk arbejdsmiljøregulering med hensyn til kræftisiko". Den skriftlige begrundelse efter § 5, stk. 3 (arbejdsgiverens skriftlig begrundelse overfor sikkerhedsorganisationen, hvorfor der ikke kan substitueres til mindre farligt stof) skal dog kun foreligge i virksomheder med ansatte, som f.eks. uddannelses- og fritidsinstitutioner.

Sælges/udleveres kønrøg til erhvervmæssigt arbejde skal der udleveres en leverandøropskrift i 16 punkter. Dette gælder ikke, hvis private køber kønrøg. Sammenfattende kan man sige at kræftbekendtgørelsen omfatter både erhvervmæssig som privat brug af kønrøg (carbon black), mens leverandøropskriftskravet udelukkende kræves ved erhvervmæssigt arbejde. Opskriften omtaler ikke, at kønrøg er kræftfremkaldende.

Recept 27

Øjenskygge - blågrå (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen fremstillingsvejledning, kun råvareliste.

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Uklare betegnelser for råvarer, som brugeren ikke har kendskab til, "ultramarinblåt" og "sort".

Emballage

Ikke vurderet.

Iagttagelser under fremstillingen

Vurderet ingen risici under fremstillingen.

Risici ved eksponering for råvarer

Talkum kan som frit pulver udgøre en sundhedsrisiko.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

En mangelfuld opskrift, som kun beskriver hvilke råvarer som skal i produktet.

Der gives ingen advarsel mod talkum* eller beskrivelse af den mulige

sundhedsrisiko, som talkum kan give. Talkum* udgør kun en risiko i pulverform og ikke som bestanddel i et ikke- støvende kosmetisk produkt.

Recept 28

Sæbemasse

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Navn på forhandler indgår.

Advarsel om at "mindre børn kun bør arbejde med produktet under opsyn af voksne".

Ingen råvareliste eller beskrivelse af de enkelte råvarer.

Emballage

Dråbekraven på både farve- og duftflasken tillader en meget lille mængde at komme ud.

Råvaremærkning

Ingen mærkning eller beskrivelse af hverken farven eller parfumen.

Iagttagelser under fremstillingen

Den koncentrede blå farve bliver siddende i huden og kan ikke vaskes af med vand.

Metoden, hvor mikrobølgeovnen bruges til at smelte sæbemassen, er let og hurtig. Den giver dog lidt skum og er svær at ramme den præcise temperatur med.

Skoldningsfare ved overførsel af sæbemasse til forme.

Risici ved eksponering for råvarer

Det vides ikke om farven er sundhedsfarlig, men den bliver siddende i huden i nogle dage.

Parfumen kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

En kompakt opskrift og ingen mærkning af råvarer.

Opskriften mangler også information omkring risikoen for overfølsomhed overfor parfumen#.

Recept 29

Billig og nem håndsæbe med oksetælle (analogislutning)

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Lang opskrift og besværlig at fremstille.

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Forkert anvendelse af termen Soda. Soda er natriumkarbonat og ikke natriumhydroxid.

Mangler angivelse af arbejdsredskaber.

Emballage

Ikke vurderet.

Råvaremærkning

Natriumhydroxid var mærket med C;R35 S(1/2)-26-37/39-45.

R 35: Alvorlig ætsningsfare.

S 1/2: Opbevares under lås og utilgængeligt for børn.

S 26: Kommer stoffet i øjnene, skylles straks grundigt med vand og læge kontaktes.

S 37/39: Brug egnede beskyttelseshandsker og -briller/ansigtsskærm under arbejdet.

S 45: Ved ulykkestilfælde eller ved ildebefindende er omgående lægebehandling nødvendig; vis etiketten, hvis det er muligt. Den indkøbte råvare manglede at angive "ansigtsskærm" i S37/39-sætningen.

Iagttagelser under fremstillingen

Fremstillingen er besværlig. Fedtet smelter ikke helt og kødresterne slet ikke. De skal sies fra.

Ved smeltning af fedtet sprøjter det op af gryden og kan give forbrændinger.

Der er stor risiko for kontakt med natriumhydroxid (alvorlig ætsningsfare)

samt mulighed for at skade bordplader, især under omrøring af natriumhydroxid, når den opløses og bliver til en homogen masse.

Når natriumluden tilsættes fedtet kan der ske en hurtig opkogning, som uden hurtig indgriben giver ætsningsfare fra natriumhydroxiden.

Tilsætning af urteudtræk til den 100°C varme opløsning giver sprøjt af natriumhydroxid, som både kan give forbrændinger og ætsning af huden.

Der skal benyttes en høj, stor gryde, så sprøjt under opvarmningen forhindres i størst muligt omfang.

pH kan ikke måles præcist med lakmuspapir, som kun afgør om det er surt eller basiskt. Der skal derimod bruges indikatorpapir.

Risici ved eksponering for råvarer

Natriumhydroxid er stærkt ætsende og der er stor risiko for at få det på sig under fremstillingen. Æteriske olier kan fremkalde overfølsomhed, hvilket ikke fremgår af opskriften.

Det færdige produkt

Produktet skal undersøges for ætsningsfare, så anbefalet pH-værdi kan sikres vha. indikatorpapir, idet der kan være overskud af natriumhydroxid, hvis der ikke er mere fedt at forsæbe.

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

En mangelfuld opskrift og en fremstillingsproces med mange risici (alvorlig ætsningsfare og skoldning). Der er ikke advaret mod natriumhydroxids* ætsningsfare eller det påbudte brug af beskyttelsehandsker samt briller/ansigtsskærm, som foreskrevet på fareetiketten.

En typisk handskeguide /7/ anbefaler at benytte f.eks. naturgummi- eller nitrilhandsker, når der arbejdes med natriumhydroxid*.

Opskriften mangler også information omkring risikoen for overfølsomhed overfor æteriske olier#.

Recept 30

Brun sæbe

Opskriftens forståelighed og anvendelighed

Ingen beskrivelse af de enkelte råvarer.

Ingen henvisning til mulig forhandler af hverken råvarer eller emballage til produktet.

Ingen udførlig fremstillingsvejledning til en så farlig fremstilling.

I opskriften henvises til "fremstilling, som Gammeldags sæbe". Opskriften for sidstnævnte advarer mod ætsningsfare på hud og øjne og anbefaler skylning af hud med vand og neutralisering med lidt eddike i vandet. Opskriften for Gammeldags sæbe er ikke medtaget, fordi den i hovedtræk svarer til recept nr. 29.

Emballage

Ikke vurderet.

Råvaremærkning

Natriumhydroxid var mærket med C;R35 S(1/2)-26-37/39-45.

R 35: Alvorlig ætsningsfare.

S 1/2: Opbevares under lås og utilgængeligt for børn.

S 26: Kommer stoffet i øjnene, skylles straks grundigt med vand og læge kontaktes.

S 37/39: Brug egnede beskyttelseshandsker og -briller/ansigtsskærm under arbejdet.

S 45: Ved ulykkestilfælde eller ved ildebefindende er omgående lægebehandling nødvendig; vis etiketten, hvis det er muligt. Den indkøbte råvare manglede at angive "ansigtsskærm" i S37/39-sætningen.

Iagttagelser under fremstillingen

Fremstillingen er besværlig. Fedtet smeltes ikke helt og kødresterne slet ikke. De skal sies fra, men det er ikke nævnt i opskriften.

Ved smeltning af fedtet sprøjter det op af gryden og kan give forbrændinger.

Der er stor risiko for kontakt med natriumhydroxid (alvorlig ætsningsfare) samt mulighed for at skade bordplader, især under omrøring af natriumhydroxid, når den opløses og bliver til en homogen masse.

Når natriumlud tilsættes fedtet kan der ske en hurtig opkogning, som uden hurtig indgriben giver ætsningsfare fra natriumhydroxid.

Tilsætning af urteudtræk til den 100°C varme opløsning giver sprøjt af natriumhydroxid som både kan give forbrændinger og ætsning af huden.

Der skal benyttes en høj, stor gryde, så sprøjt under opvarmningen forhindres i størst muligt omfang.

Risici ved eksponering for råvarer

Natriumhydroxid er stærkt ætsende og der er stor risiko for at få det på sig under fremstillingen.

Det færdige produkt

Produktet skal undersøges for ætsningsfare, så anbefalet pH-værdi kan sikres vha. indikatorpapir, idet der kan være overskud af natriumhydroxid, hvis der ikke er mere fedt at forsæbe.

Produktet er forurennet af kødrester.

Ingen anvisninger til opbevaring eller holdbarhed.

Diskussion

En mangelfuld opskrift og en fremstillingsproces med mange risici (alvorlig ætsningsfare og skoldning). Der er advaret mod natriumhydroxids* ætsningsfare, men ikke den påbudte brug af beskyttelsehandsker samt briller/ansigtsskærm, som foreskrevet på fareetiketten.

En typisk handskeguide /7/ anbefaler at benytte f.eks. naturgummi- eller nitrilhandsker, når der arbejdes med natriumhydroxid*.

Opskriften mangler også information omkring risikoen for overfølsomhed overfor æteriske olier#.

6 Diskussion

De 30 udvalgte recepter indeholdt forskellige problematikker:

Talkum, natriumhydroxid og boraks er optaget i kosmetikbekendtgørelsens bilag 3, der fastsætter indholds begrænsninger for råvarer i kosmetiske produkter. Parabener og natriumbenzoat er optaget i bilag 5 (indholds begrænsninger for konserveringsmidler) og PABA i bilag 6 (indholds begrænsninger for UV-filtre).

Disse råvarer er problematiske, fordi der ikke stilles krav til indholds begrænsninger i "gør det selv" kosmetiske produkter, med mindre de sælges som færdige kit til fremstilling af kosmetik. Sådanne indholds begrænsninger fra kosmetikbekendtgørelsen /8/ er ikke nævnt i opskrifterne for "gør det selv" kosmetik.

I bilag 4 (tilladte farvestoffer) er carbon black (CI 77266) og blå (CI 42090) tilladt som farvestof i alle kosmetiske produkter.

De æteriske olier (kaktusolie, kamferolie) og urten (liljekonval) er ikke optaget på INCI listen. For anvendelsen i "gør det selv" kosmetik har dette ikke nogen praktisk betydning, da de ikke bevidst markedsføres (for indholdsstoffer i markedsførte kosmetiske produkter skal der søges om et INCI-navn). Er de æteriske olier tilsat som duftstof skal de i deklarationen dog kun angives som "parfume".

Boraks er af leverandører selv vurderet som reproduktionsskadelig og bliver mærket T (giftig) og kan ikke lovligt købes af private uden en politipåtegnet giftrekvizition, som i praksis normalt ikke udstedes til private. Det er først indenfor de sidste 1-2 år, at boraks mærkes som giftig, hvorfor det skønnes, at boraks endnu findes umærket i visse helsekostforretninger, enkelte materialhandler og i en del private husholdninger.

Recepter hvori der indgår reproduktionsskadelige stoffer bør redigeres ud af fremtidige udgaver af naturkosmetikbøger.

Kønrøg er optaget under navnet carbon black på arbejdstilsynets kræftbekendtgørelse /13/. Carbon black og støvformige materialer med indhold af respirabelt carbon black $\geq 0,1\%$ er omfattet af kræftbekendtgørelsen /13/.

Kræftbekendtgørelsen /13/ omfatter både erhvervsmæssig som privat brug af kønrøg (carbon black), mens leverandøropskriftskravet udelukkende kræves ved erhvervsmæssigt arbejde. Denne problematik er ikke berørt i recepterne. I øvrigt er carbon black generelt tilladt som farvestof i kosmetiske produkter (recept 26).

Parabener og natriumbenzoat kan fremkalde overfølsomhed /14/.

Nogle æteriske olier kan også fremkalde overfølsomhed /15/.

Under fremstillingsprocessen eksponeres man for disse stoffer i koncentreret form. Stofferne anvises i opskrifterne uden nogen form for advarsel omkring sundhedsfaren.

I recept 28 er duftolien og sæbemassen ikke forsynet med en indholdsangivelse, hvorfor man ikke kan identificere eventuelle risici under fremstillingen.

Fremstillingsprocesser kunne indeholde fysiske farer i form af skoldning, forbrænding og ætsning. Ingen af opskrifterne anbefalede brug af personlige værnemidler i form af handsker eller tætsluttende briller/ansigtsskærm. To opskrifter (recept 29 og 30) indeholdt råvaren natriumhydroxid, som havde en fareetiket (C;R35), der påbyder brug af personlige værnemidler. En enkelt opskrift (recept 30) angiver førstehjælp ved hudkontakt, men ikke ved kontakt med øjnene. Natriumhydroxid kan medføre blindhed ved berøring med øjnene.

Opskrifterne er af meget svingende kvalitet. De varierer fra gode og overskuelige til mangelfulde, herunder manglende: råvarerliste, beskrivelse af råvarer eller advarsler mod evt. risici. I enkelte tilfælde findes ingen vejledning til fremstilling af produktet. Det har indflydelse på sikkerheden omkring fremstillingen, hvis man nemmere kan overskue fremstillingsprocessen. I en god opskrift er det muligt at minimere de fysiske farer, fordi de fysiske farer kan identificeres og forebygges.

Meget få opskrifter giver oplysninger om holdbarhed eller opbevaring, hvor der for markedsførte kosmetiske produkter kan være krav om dette, jf. kosmetikbekendtgørelsens §19. Kosmetiske produkter skal være mærket med holdbarhedsdato for produkter, hvis holdbarhed er mindre end 30 måneder.

Der benyttes ofte termer som: "ugiftige", "naturlige", "uden naturfremmede, syntetiske duftstoffer" og "99-100% biologisk nedbrydelig". Sådanne anprisninger kan være en lovovertrædelse, jf. klassificeringsbekendtgørelsens §41 (vildledningsparagrafen) /9/. Som nævnt gælder klassificeringsbekendtgørelsens regler på råvarer benyttet til "gør det selv" kosmetik. Et færdigt kit derimod er omfattet af kosmetikbekendtgørelsen og dermed ikke omfattet af klassificeringsbekendtgørelsens § 41. Der kan muligvis også være tale om overtrædelser af lægemiddelstyrelsens regler med udsagn som: "kan virke mod nogen former for acne og eksem".

Ifølge markedsanalysen er halvdelen af forbrugerne børn og unge i uddannelses- eller fritidsinstitutioner. Børn og unge er særligt følsomme og eksponeres mere end voksne under fremstillingen, bl.a. fordi de ikke besidder samme erfaring som voksne. Muligheden for eksponering samt skoldning og forbrænding må derfor formodes at være væsentlig større for børn og unge, selvom de normalt vil være under opsyn af en voksen.

Der er således især afdækket et behov for information rettet mod brugere af "gør det selv" kosmetik, herunder uddannelses- og fritidsinstitutioner, om de risici der kan være forbundet med fremstillingen.

7 Litteraturliste

1. Hilker Li
Naturlig hudpleje (eng. Beautiful by Nature)
Borgens Forlag 1989
ISBN 87-418-8734-4
2. Hlava B.
Plantekosmetik
Forlaget LINA 1987
ISBN 87-7250-021-2
3. Lotus Sumo
Kosmetikrecepter
Urtegårdens forlag 1987, 2. oplag, 2. udgave
ISBN 87-981411-63
4. Lotus Sumo
Naturkosmetik, som du selv kan fremstille
Borgens forlag 1983, 5. oplag (1993)
ISBN 87-418-6942-7
5. Mortensen Leif
Naturprodukter & kosmetik som du selv kan lave
Forlaget "Den Bette"
ISBN 87-90635-01-9
6. Internettet, www.urtegaarden.dk, november 2001
7. Forsberg Krister og Mansdorf S.Z.
Chemical Selection Guide to Chemical Protective Clothing
John Wiley and Sons, 1997, INC., 3rd Ed.
ISBN 0-471-28797-0
8. Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 594. af 6. juni 2000 om kosmetiske produkter. (Kosmetikbekendtgørelsen)
9. Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 1065 af 30. november 2000 om klassificering, emballering, mærkning, salg og opbevaring af kemiske stoffer og produkter. (Klassificeringsbekendtgørelsen)
10. Forhandler af råvarer til "gør det selv" kosmetik.
11. Telefonsamtaler med Mette Fischer, forhandleren i nov. 2001.
12. Forhandlers prisliste: Råvarer til naturkosmetik & sundere slik, 1. juni 2001.
13. Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 140 af 17. feb. 1997 om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrisikoen ved arbejde med stoffer og materialer m.v., ændret ved bekendtgørelse nr. 999 af 16. dec. 1997, nr. 1001 af 15. dec. 1999 og nr. 521 af 15. juni 2000 (Kræftbekendtgørelsen).

14. Thomsen, Kirsten Graa
AMI-rapport nr. 33/1990
Allergi- og overfølsomhedsfremkaldende stoffer i arbejdsmiljøet.
15. The Scientific Committee on cosmetic products and non-food products
intended for consumers, SCCNFP/001/98.
Fragrance allergy in consumers, December 1999

8 Skema over råvarer der indgår i recepterne 1 til 30.

Bilaget giver en oversigt over de råvarer der er benyttet i recepterne. Råvarerne er nævnt i den rækkefølge de optræder i recepterne 1 til 30, og er blevet registreret med handelsnavn, INCI-navn, dato for indkøb, stregkode, batch-nr. og en beskrivelse af råvaren. I de tilfælde hvor recepterne er vurderet ved en analogivurdering er der ikke noteret stregkode og batch-nr. for de indgående råvarer.

Alle de indkøbte råvarer blev af leverandøren oplyst som godkendt til kosmetisk brug, pånær Carragen, V-E fedt og M-F fedt som var af levnedsmiddelkvalitet.

I bilaget er der for enkelte råvarer opgivet mere end ét CAS-nr. Dette skyldes dels at et stof kan findes i flere hydratformer der hver især er tildelt et CAS-nr., dels at råvarene kan være opført i INCI-listen med flere CAS-numre.

Kun få af de indgående råvarer skal faremærkes. Natriumhydroxid og Finsprit (Ethanol) er optaget på "listen over farlige stoffer", og skal mærkes med henholdsvis C;R35 og F;R11. Koncentrationen af den anvendte Paraben er ukendt og råvaren var ikke faremærket. En selvurdering af parabeners sundhedsfarlige egenskaber bør medføre en klassificering af stoffet. ALTox har selvurderet parabener til R43, der vil medføre at en koncentration af Paraben på 1% skal mærkes med Xi;R43. Boraks har ALTox ved en selvurdering klassificeret til Rep2;R60 Rep3;R63 der medfører at Boraks skal mærkes T;R60-63.

Råvarenavn	Råvarebeskrivelse	INCI-navn	CAS-nr.	Dato for indkøb	Stregkode-nr.	Artikel- eller bestillings-nr. Batch-nr.
Rosenvand	Klar væske	Aqua + Rosa centifolia (duftolie = parfume)		17/10-2001	5 709286 033065	051033
Tidseolie	Klar væske	Carthamus tinctorius	8001-23-8	17/10-2001	5 709286 010059	0812850602
Lanettevoks	Hvidt pulver	Cetearyl alcohol	67762-27-0 / 8005-44-5	17/10-2001	5 709286 018024	030099-008600
V-E fedt	Hvidt pulver	Glyceryl stearate	31566-31-1	17/10-2001	5 709286 025022	0600205015
M-F fedt	Hvidt pulver	Sodium stearoyl lactylate	25383-99-7	17/10-2001	5 709286 026036	061L2006140
Glycerin	Klar væske	Glycerin	56-81-5	17/10-2001	5 709286 031030 eller 031054	110524454 ell. 041525938
Paraben	Klar væske	Methylparaben Propylparaben Phenoxyethanol	99-76-3 94-13-3 122-99-6	17/10-2001	5 709286 068012	021068

Kaktusolie	Klar væske	-	-	17/10-2001	-	-
Sheasmør	Hvid fedtet ensartet masse	Butyrospermum parkii	91080-23-8	17/10-2001	5 709286 020003	081002-06746-044
Kakaosmør	Hvidt fedtet pulver	Theobroma cacao	84649-99-0	17/10-2001	5 709286 016037	091AU5101CA
Bivoks	Brunlige plader	Cera alba	8012-89-3 8006-40-4	17/10-2001	5 709286 015009	091015
Rosenduft	Klar olie	Rosa Centifolia	84604-12-6	17/10-2001	-	-
Lanolin	Fedtete masse	Lanolin	8006-54-0	17/10-2001	5 709286 019052	1107860
Mandelolie	Klar væske	Prunus dulcis	8007-69-0	17/10-2001	5 709286 006052	0212737201
Panthenol	Klar væske	Panthenol + Aqua	81-13-0	17/10-2001	5 709286 072033	061TL00101003
Sulfat	Klar tyktflydende væske	Mipa-laureth sulfate Cocamidopropyl betaine	83016-76-6 / 9062-04-8 61789-40-0	17/10-2001	5 7092865 038060	091038415001 ell. 041035456001

Perlemorssulfat	Hvid opaliserende tykflydende væske	Cocamidopropyl betaine Mipa-laureth sulfat Glyceryl distearate Coco-glucoside Glycerin	61789-40-0 83016-76-6 / 9062-04-8 1323-83-7 - 56-81-5	17/10-2001	5 709286 039067	040022276-001
Æbleblomstolie	Klar olie	Pyrus malus (duftolie=parfume)	89957-48-2	17/10-2001	5 709286 130016	031002121
Carraghen	Hvidt pulver	Carrageenan	9000-07-1	2/11-2001	5 709286 054077	08104710-0
Renset kridt	Hvidt pulver	Calcium carbonate	471-34-1	2/11-2001	5 709286 047055	058A3577
Pebermynteolie	Klar olie	Mentha arvensis	90063-97-1	2/11-2001	5 709286 257027	0816778
Pimpstenspulver	Gråt pulver	Pumice	1332-09-8	-	-	-
Nellikeolie	Klar olie	Eugenia caryophyllus	84961-50-2	-	-	-
Abrikosolie	Klar olie	Prunus armeniaca	68650-44-2	-	-	-
Kokosolie	Klar olie	Hydrogenated coconut oil	84836-98-6	-	-	-

Natriumbenzoat	Hvidt pulver	Sodium benzoate	532-32-1	-	-	-
Sesamolie	Klar olie	Sesamum indicum	8008-74-0	-	-	-
Lecitingranulat	Hvidt granulat	Lecithin	8002-43-5	-	-	-
Lavendelekstrakt		Lavendula angustifolia / hybrida	90063-37-9 / 91722-69-9	-	-	-
Kamilleekstrakt	Svagt gul væske	Anthemis nobilis	84649-86-5	-	-	-
Aloe-gele	Klar gel	Aloe barbadensis	85507-69-3	-	-	-
Stearin	Hvidt fedtet pulver	Stearic acid Palmitic acid	57-11-4 57-10-3	-	-	-
Finsprit	Klar væske	Alcohol	64-17-5	-	-	-
PABA	Hvidt pulver	PABA	150-13-0	-	-	-
Olivenolie	Klar olie	Olea europaea	8001-25-0	-	-	-
Hvedekimolie	Klar olie	Triticum vulgare	9005-25-8	-	-	-

NFF-kompleks	Klar væske	Aqua Sodium-PCA Sodium lactate Urea Propylene glycol Hydrolized soy protein Asparagus officinalis Sodium phosphate Oleth-10	7732-18-5 28874-51-3 72-17-3 57-13-6 57-55-6 68607-88-5 84649-90-1 7558-80-7 9004-98-2	-	-	-
Pektinpulver	Hvidt pulver	Pectin	9000-69-5	-	-	-
Rosmarinolie	Klar olie	Rosmarinus officinalis	84604-14-8	-	-	-
Liljekonvaller	Blomster og blade	-	-	-	-	-
Lavendelolie	Klar olie	Lavandula angustifolia / hybrida	90063-37-9 / 91722-69-9	-	-	-
Geraniumolie	Klar olie	Geranium macalatum / robertianum	84650-10-2 / 84650-11-3	-	-	-
Bergamotolie	Klar olie	Citrus bergamia	89957-91-5	-	-	-

Citronolie	Klar olie	Citrus limonum	84929-31-7	-	-	-
E-vitamin	Lysegul olie	Tocopherol	59-02-9	-	-	-
Karotin	Mørkviolet pulver	Beta-carotene	7235-40-7	-	-	-
Azulen	Blåt pulver	Azulene	275-51-4	-	-	-
Kamferolie	Klar olie	Cinnamomum camphora	91745-89-0	-	-	-
Tea-tree olie	Klar olie	Melaleuca alternifolia	85085-48-9	-	-	-
Vineddike	Klar væske	Acetic acid	64-19-7	-	-	-
Salt	Hvidt pulver	Sodium chloride	7647-14-5	20/10-2001	-	-
Saponin	Hvidgult pulver	Saponins	8047-15-2	-	-	-
Morgenfrue	Blomster og blade	Calendula officinalis	84776-23-8	-	-	-
Talkum	Hvidt pulver	Talc	14807-96-6	-	-	-

Zinkoxid	Hvidt pulver	CI 77947	1314-13-2	-	-	-
Titanoxid	Hvidt pulver	CI 77891	13463-67-7	-	-	-
Ultramarinblåt	Blåt pulver	Ultramarines	1345-00-2	-	-	-
Sort (oxydsort)	Sort pulver	CI 77499	1317-61-9	-	-	-
Farnesol	Klar væske	Farnesol	4602-84-0	-	-	-
Guarmel	Hvidt pulver	Cyanopsis tetragonoloba	9006-30-0	-	-	-
Appelsinolie	Gul til orange olie	Citrus dulcis	8028-48-6	-	-	-
Boraks	Hvidt pulver	Sodium borate	1330-43-4 1303-96-4	-	-	-
Tyrkiskrødtolie	Rød olie	Sulfated castor oil	8002-33-3	-	-	-
Fyrrenåleolie	Klar grønlig olie	Pinus sylvestris	84012-35-1	-	-	-
Akaciegummi	Hvid pulver	Acacia	9000-01-5	-	-	-

Kønrøg	Sort pulver	Carbon black CI 77266	1333-86-4	-	-	-
Natriumhydroxid	Hvide perler	Sodium hydroxide	1310-73-2	22/11-2001	5 701081 365419	-
Palmeolie	Klar olie	Elacis guineensis	8002-75-3 / 8023-79-8	-	-	-
Krystalsoda	Hvidlige krystaller	Sodium carbonate	497-19-8	-	-	-
Oksetælle	Lysebrunt fedt	Adeps bovis	61789-97-7	22/11-2001	-	-
Sæbemasse	Hvide fedtede klumper	Indholdet er ikke kendt	-	16/10-2001	7 320182 806010	-
Blå farve	Blå væske	CI 42090	2650-18-2 3844-45-9 68921-42-6	16/10-2001	7 320182 806373	-
Gentleman duft-olie	Klar olie	Indholdet er ikke kendt	-	16/10-2001	7 320182 806287	-
Duftolier	Olie	Afhænger er planteart	-	-	-	-